

Voordracht 91

Haarlem, 1 november 1996

Onderwerp: Rapportage stimuleringsstaak Extern Archiefbeleid

Bijlage: ontwerp-besluit

1 Inleiding

In de door provinciale staten vastgestelde Strategienota is "Extern Archief beleid" aangemerkt als stimuleringsstaak. In dat kader is afgesproken dat wij per taak een rapportage zullen opstellen.

Deze post is in 1993 voor het eerst in de begroting opgenomen en derhalve niet opgenomen in de zogeheten kruisjeslijst van de Strategienota zelf.

Voor elke stimuleringsstaak geldt echter de horizon van vier jaar. Met het opstellen van de nieuwe Cultuurnota voor de periode 1997 t/m 2000 ligt het voor de hand de evaluatie van deze taak op te nemen, opdat zij integraal kan worden afgewogen in het geheel van het in dat kader te formuleren cultuurbeleid.

Betrokken formatieplaatsen en budget

1993: formatie	3,5	budget	150.000,--	(0833 5 301)	begroting	1993
1994: formatie	3,2	budget	150.000,--	(0833 5 301)	idem	1994
1995: formatie	0,2	budget	150.000,--	(0838 21)	idem	1995
1996: formatie	0,3	budget	100.000,--	(0838 21)	idem	1996

Formatie 1993 betreft totaal t.b.v. alle projectsubsidies cultuur.

Formatie 1994 betreft totaal t.b.v. alle projectsubsidies cultuur.

Formatie 1995 betreft archieven, oudheidkunde en geschiedenis.

Formatie 1996 betreft archieven, oudheidkunde en geschiedenis.

Definities en begrippen

Ten laste van het krediet extern archiefbeleid kunnen in het kader van dit beleid aan gemeenten, waterschappen en streekarchieven subsidies worden verleend ten behoeve van projecten zoals microverfilming, indicering, geautomatiseerde zoeksystemen en gidsen voor bronnenonderzoek.

2 Afbakening van de taak

Doelstelling

"Extern archiefbeleid is gericht op vergroting van de toegankelijkheid ofwel ontsluiting van (bepaalde) archieven."

Door middel van deze subsidiëring wil de provincie bijdragen aan het toegankelijker maken van het in archieven aanwezige materiaal, waarbij als uitgangspunt geldt dat het provinciaal subsidie niet kan worden aangewend voor die taken waartoe de aanvrager ingevolge de Archiefwet is gehouden.

Beleidsinstrumenten

Het verstrekken van stimuleringssubsidies.

In 1993 is 150.000,-- verstrekt t.b.v. 4 projecten

In 1994 is 150.000,-- verstrekt t.b.v. 11 projecten

In 1995 is 150.000,-- verstrekt t.b.v. 12 projecten

Subsidiëring vindt plaats op grond van de Algemene Subsidieverordening Noord-Holland (ASV-NH).

Historische context

In het verlengde van de toezichthoudende taak door de Provinciaal Inspecteur Archieven ((PIA) is door deze functionaris - in opdracht van gedeputeerde staten - gedurende een lange reeks van jaren, en met succes door middel van argumentatie en overreding de totstandkoming van Streekarchieven/Regionale Archiefdiensten (via intergemeentelijke samenwerking) gestimuleerd. Tot 1991 werden incidenteel in de bouw- en inrichtingskosten van (nieuwe) streekarchieven provinciale stimuleringsbijdragen verleend (10% van de kosten tot max. f 500.000,--). Alhoewel een dekkend netwerk van streekarchieven in de provincie nog niet was/is gerealiseerd, maar er op dat vlak evenmin initiatieven waren te verwachten is door provinciale staten besloten deze "subsidieregeling" te beëindigen.

Op aanbeveling van de (toenmalige) Provinciaal Inspecteur Archieven is vervolgens door provinciale staten besloten m.i.v. 1993 een bedrag in de begroting te ramen t.b.v. het zgn. "Extern archiefbeleid". Daarbij is onder meer overwogen dat gemeente- en streekarchieven zich steeds meer hebben ontwikkeld tot centra voor lokaal en/of regionaal historisch onderzoek. Een ontwikkeling die nog versterkt wordt door de verkorting van de wettelijke overbrengingstermijn naar openbare archiefbewaarplaatsen. Daarnaast werd geconstateerd dat door de toename van het aantal bezoekers het personeel van de archieven steeds minder tijd heeft het beschikbare materiaal te ontsluiten.

Bij het autonoom opvatten van deze taak door de provincie speelde voorts een rol dat het (rijks)Deltaplan Cultuurbehoud primair was gericht op bijdrageverlening ten behoeve van rijksinstellingen respectievelijk rijksarchieven en niet toegankelijk was voor gemeente-/streekarchieven in de provincie.

Criteria en doelgroepen

- a.verzoeken kunnen uitsluitend worden ingediend door gemeenten, gemeentelijke archiefdiensten, streekarchieven en waterschappen;
- b.het verzoek dient betrekking te hebben op een niet wettelijk voorgeschreven taak van de bovengenoemde subsidieaanvragers;
- c.over het subsidieverzoek dient een positief advies door de provinciaal inspecteur der archieven te zijn uitgebracht;
- d.de provinciale subsidie bedraagt 60% van de te verwachten kosten tot een maximum van f 50.000,--;
- e.voor de resterende 40% van de te verwachten kosten dient een sluitend financieringsplan te worden overgelegd;
- f.subsidieverzoeken worden in volgorde van binnenkomst behandeld en voor zover het budget toereikend is. Indien het beschikbare budget ontoereikend is om een aanvraag te honoreren, wijzen gedeputeerde staten de aanvraag af.

Naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie over 1993 en 1994 zijn, gehoord de toenmalige statencommissie voor Cultuur, met ingang van 1995, mede op advies van de archiefinspecteur, drie criteria toegevoegd. Reden hiervoor was dat de aanvragen die op zichzelf allen honorabel waren, het beschikbare budget ruim overstegen.

1. aanvragen van archiefdiensten hebben prioriteit boven aanvragen van niet bij een archiefdienst aangesloten gemeenten;
2. de urgentie van elk project, af te meten aan de materiële toestand van het betreffende archief of de betreffende collectie;
3. een zo evenwichtig mogelijke verdeling van de toekenningen over de gemeenten en de regio's. Mede in overweging nemende de in voorgaande jaren aan de verschillende gemeenten en regio's toegekende bedragen.

3 Analyse van de taak in het licht van de Strategienota

In brede zin is het toegankelijk maken van archieven één van de voorwaarden voor cultuurparticipatie en zou als zodanig onder de doelstelling van cultuurparticipatie vallen. Daarnaast dient het archiefbeleid ter ondersteuning van het cultuurbehoud. De doelstellingen van beide kerntaken zijn in de strategienota als volgt omschreven:

"Cultuurparticipatie: bevordering van het cultureel bewustzijn ter versteviging van de maatschappelijke structuur."

"Cultuurbehoud: behoud van elementen die als tastbare uitdrukking van het verleden een bijdrage leveren aan het zelfbewustzijn van de historisch-culturele identiteit van de provincie."

Geconcludeerd kan worden dat het extern archiefbeleid waarmee de provincie door middel van stimuleringssubsidies invulling geeft aan het bevorderen van cultuurparticipatie binnen deze definities past.

De kwalificatie in de Strategienota dat het hier een stimuleringsstaak betreft is juist.

In de volgende paragraaf wordt gerapporteerd over het effect van deze stimuleringssubsidies en wordt ook de vraag beantwoord of de uitvoering van deze taak nog wel past bij de huidige rol-/taakopvatting van de provincie.

4 Uitvoering van de taak over 1993 t/m 1995

In de jaren 1993 t/m 1995 zijn 27 projecten gesubsidieerd voor een totaal van f 450.000,--. Al deze projecten zijn uitgevoerd.

Er zijn over die jaren 44 aanvragen (sommige uit meerdere projecten bestaande) ingediend. 1995 was met 22 projecten en een totaalbedrag aan aanvragen van f 325.000,-- een uitschieter. Vandaar ook de toegevoegde criteria (zie onder 2). De sterke toename van het aantal aanvragen vloeit voort uit de groeiende belangstelling voor deze subsidiemogelijkheid, waaraan ook meer bekendheid is gegeven door middel van mailing aan gemeenten, waterschappen en archiefdiensten.

Aangezien de provincie 60% van de kosten van de projecten subsidieerde, is voor de overige 40% een bedrag gegenereerd van f 300.000,-- bij gemeenten en bij sponsors zoals dagbladen. In totaal is derhalve in drie jaar voor f 750.000,-- geïnvesteerd in archiefprojecten. Deze subsidiemogelijkheid wordt door de doelgroepen alsmede door de Provinciaal Inspecteur Archieven zeer gewaardeerd.

Alle projecten hebben geleid tot het toegankelijker maken van delen van het archief en/of collecties door middel van invoersystemen, het opstellen van registers en gidsen. Verder zijn door het op microfilm zetten, delen van archief voor raadpleging geschikt gemaakt en is indirect behoud van oud archiefmateriaal gewaarborgd.

De provinciale stimuleringsbijdrage heeft de uitvoering van projecten versneld. In enkele gevallen zouden deze projecten wellicht niet tot stand gekomen zijn.

Voor 1996, het vierde jaar van deze subsidieregeling, zijn nog geen gegevens beschikbaar. In het kader van de zgn. posterioriteiten-operatie is het budget voor 1996 met f 50.000,- verlaagd.

Alhoewel aan deze subsidiemogelijkheid grote behoefte blijkt te bestaan én hiervan zeker ook een stimulans uitgaat wordt bij de beleidsuitvoering ook ervaren dat een onderscheid tussen wettelijke en niet-wettelijke taken vaak moeilijk is vast te stellen. De subsidiemogelijkheid heeft daarmee kenmerken van plaatsvervangende subsidiëring. Op grond van gewekte verwachtingen is er voor gekozen de huidige regeling - met een overigens geringer budget - voor 1996 te continueren en in het kader van de op te stellen Cultuurnota 1997-2000, zoals eerder aangekondigd een nadere afweging te maken. Bij een lager budget en een ten opzichte van 1995 zelfde totaalbedrag aan aanvragen of wellicht hoger valt te voorzien dat de meeste aanvragen zullen moeten worden afgewezen wil er t.a.v. de toekenningen (max f 50.000,--) nog sprake zijn van een substantieel effect.

Meer passend bij de provinciale rol-/taakopvatting zou zijn een tijdelijke stimuleringsregeling voor een periode van maximaal 4 jaar gericht op de aansluiting bij streekarchieven/regionale archiefdiensten, welke instellingen een betere waarborg bieden, gezien de toerusting, voor behoud en beheer.

Een eerste stap in de richting is inmiddels gezet door toekenning van een stimuleringsbijdrage aan de gemeente Niedorp in de kosten van aansluiting bij het Regionaal Archief Alkmaar. Door een tweetal andere gemeenten, van de resterende 13 gemeenten die nog niet bij een streekarchief zijn aangesloten is naar deze subsidiemogelijkheid met belangstelling geïnformeerd.

Voor de hand ligt deze te ontwerpen "subsidieregeling" in aansluiting op reeds door de Provinciaal Inspecteur Archieven gevoerd beleid door deze functionaris te doen uitvoeren.

5 Relatie Cultuurnota 1997-2000

In de Kadernotitie voor de op te stellen Cultuurnota is bepaald dat "Archieven" i.c. het extern archiefbeleid onderdeel uitmaakt van het voor de periode 1997 t/m 2000 te formuleren beleid.

In dat kader zal een integrale afweging gemaakt dienen te worden over de plaats van en middelen-inzet voor de voorgestelde tijdelijke stimuleringsregeling voor aansluiting bij Streekarchieven/Regionale Archiefdiensten.

6 Conclusie en aanbeveling

Geconcludeerd kan worden dat de subsidieverlening in het kader van het extern archiefbeleid succesvol is geweest en er aan deze subsidiemogelijkheid nog steeds behoefte blijkt te bestaan.

Desalniettemin wordt voorgesteld - getoetst aan de huidige rol-/taakopvatting van de provincie - deze subsidiemogelijkheid niet te continueren en in plaats daarvan een tijdelijke stimuleringsregeling te ontwerpen, uit te voeren door de Provinciaal Inspecteur Archieven, voor het verlenen van

doelsubsidies ten behoeve van de aansluiting bij archiefdiensten/streekarchieven.

7 Advies statencommissie en voorstel

In samenhang met de voorontwerp-Cultuurnota 1997-2000 is bovenstaande rapportage inzake de stimuleringsstaak Extern Archiefbeleid behandeld in de vergadering van de statencommissie Maatschappelijk Welzijn en Cultuur van 27 juni 1996. De statencommissie heeft ingestemd met deze rapportage. Door enkele leden van de commissie is daarbij aangetekend dat een (politiek) oordeel over de voorstellen voor toekomstig beleid eerst bij de besluitvorming over de Cultuurnota 1997-2000 zal worden gegeven.

Wij stellen u derhalve voor te besluiten overeenkomstig het bijgevoegde ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten
van Noord-Holland,

J.A. van Kemenade, voorzitter.

C.J.N. Versteden, griffier.

Ontwerp-besluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op de Strategienota: "De meerwaarde van de provincie";

gezien de voordracht van gedeputeerde staten;

besluiten:

- 1.de stimuleringszaak Extern Archiefbeleid t.b.v. de subsidiëring van ontsluiting van archieven niet voort te zetten;
- 2.een tijdelijke stimuleringszaak in te voeren voor een periode van 4 jaar, overeenkomstig de in de Cultuurnota Noord-Holland 1997-2000, uitgezette lijn t.b.v. de aansluiting bij archiefdiensten.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter.

, griffier.

Titel:Vd 91: Rapp. stimuleringszaak extern archiefbeleid. 01-11-1996

Datum:10-12-1996

Nummer:91

Documenttype:Voordracht